

JAN KANTY PAWLUŚKIEWICZ

urodził się 13 października 1942 roku w Nowym Targu. Ukończył Państwową Szkołę Muzyczną oraz Wydział Architektury Politechniki Krakowskiej. Karierę artystyczną rozpoczął w 1967 roku jako jeden ze współzałożycieli kabaretu „Anawa”. Ten okres twórczości został udokumentowany kilkoma płytami długogrającymi. Piosenki z jego muzyką w wykonaniu Marka Grechuty i innych wybitnych artystów były wielokrotnie nagradzane, m.in. na Studenckim Festiwalu Piosenki i Krajowym Festiwalu Piosenki Polskiej w Opolu (Nagroda Główna 1977). Od lat siedemdziesiątych współpracuje z Piwnicą pod Baranami, w której dorobku fonograficznym znajduje się także wiele jego kompozycji. Pawluśkiewicz jest kompozytorem muzyki teatralnej, związanym z wieloma polskimi scenami, m.in. Starym Teatrem i Teatrem Stu w Krakowie oraz z Teatrem Narodowym i Teatrem Po-wszechnym w Warszawie. Jest współautorem musicalu „Szalona lokomotywa” (1977), opery „Kur zapiał” (1980) i „Opery żebreczej” (1991). Komponował też muzykę do

1.

filmów: kilkadziesiąt krótkometrażowych (Nagroda na XII Festiwalu Filmów Krótkometrażowych w Krakowie 1975) i wielu fabularnych reżyserowanych m.in. przez F. Falka, T. Zygadło, J. Zaorskiego, W. Krzystka, K. Kieślowskiego i A. Holland. W 1992 roku powstają: „Nieszpory Ludzmierskie” do słów Leszka Aleksandra Moczulskiego (Nagroda na I Festiwalu Twórczości Telewizyjnej). 1994 rok przynosi poemat symfoniczny „Harły Papszy”, 1996 rok kompozycję „Nowy Radosny Dzień”, a w 1997 roku powstaje koncert „Amat Vita”. W 1999 roku w Chorzwie odbyła się światowa prapremiera oratorium „Droga, Życie, Miłość”, natomiast w kwietniu 2002 roku w Zabrze prapremiera koncertu „Ogrody Jozafata”. Ostatnie koncerty artysty zbliżone formułą do muzyki poważnej, określone zostały jako „Mystery Music”. Z inicjatywy władz Krakowa, rok 2005 ogłoszony został rokiem twórczości Jana Kantego Pawluśkiewicza. W czerwcu 2005 roku Jan Kanty Pawluśkiewicz otrzymał Laur Krakowa XXI Wieku, nagrodę przyznawaną wybitnym osobowościom, łączącym środowiska nauki, sztuki i biznesu. Wtedy też odbyło się uroczyste, nadzwyczajne wykonanie „Nieszporów Ludzmierskich” na Dziedzińcu Wawelskim. Natomiast 30 czerwca 2007 r. w ramach projektu Euroregionu „Tatry” na dziedzińcu Zamku w Niedzicy odbył się koncert „Motywy różnych kultur pogranicza polsko-słowackiego w twórczości kompozytorskiej Jana Kantego Pawluśkiewicza”, poprzedzony warsztatami muzycznymi i wykładem A. Burzynskiej zatytułowanym „Jan Kanty Pawluśkiewicz – artysta totalny”. W styczniu 1999 roku Jan Kanty Pawluśkiewicz zadebiutował w Piwnicy pod Baranami nową formą wypowiedzi artystycznej, a mianowicie wystawą rysunków. Wydawało się wtedy, że jest to żart lub ekscentryczny kaprys kompozytora, ale niebawem okazało się, że ta twórczość rozwinęła się imponująco i odsłoniła nowe, nieznanie dotąd oblicze artysty. Powstały zatem liczne kolorowe cykle obrazów malowanych tuszem zmieszonym z żelami. Artysta nazwał swoją sztukę „żel-artem”. Obrazy Jana Kantego Pawluśkiewicza prezentowane były na ponad 30 wystawach m.in. w: Galerii Szalom w Krakowie (1999, 2001), Galerii w Ratuszu w Gliwicach (1999, 2001), BWA w Jeleniej Górze (1999), Nowosądeckiej Małej Galerii (2000), Galerii „Od Nova” w Bytomiu (2000), Galerii Sztuki Miriam w Tychach (2001), Galerii Sztuki „Arsenal” w Toruniu (2001), Pałacu Sztuki w Krakowie (2001, 2006), Muzeum Podhalańskim w Nowym Targu (2001), Galerii „Opus” we Wrocławiu (2002), Dworcu Sierakowskich w Sopocie (2002), Galerii „Autor” w Opolu (2003), Muzeum Historycznym w Krakowie (2003), Galerii Sztuki Wirydarz w Lublinie (2003, 2005), Galerii Opus w Łodzi (2004), Muzeum-Zamku w Bielsku-Białej (2004, 2006), Galerii Krytyków „Pokaz” w Warszawie (2005), siedzibie Parlamentu Europejskiego w Brukseli (2006), Galerii Sztuki Współczesnej ArtGalle w Szczecinie (2007), BWA w Pile (2007), Galerii „Nad Brdą” w Bydgoszczy (2007).

2.

SŁOWO O WYSTAWIE

Położone na pograniczu polsko-słowackim wokół Tatr, najwyższych i najpiękniejszych gór środkowej Europy historyczno-kulturowo-przyrodnicze krainy Spisz, Orawa, Liptów i Podhale zachwycają niepowtarzalnymi krajobrazami, unikalną przyrodą, a także niezwykłym dziedzictwem przenikających się od wielu wieków kultur: polskiej, słowackiej, niemieckiej, węgierskiej, żydowskiej, łemkowskiej i romskiej. Stąd narodził się pomysł Euroregionu „Tatry” na realizację współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu INTERREG IIIA Polska-Republika Słowacka projektu pt. *Spotkanie siedmiu kultur pogranicza polsko-słowackiego „Od Ladislava Mednyánszkeho do Jana Kantego Pawluśkiewicza”*. W ramach licznych wydarzeń projektu w Ośrodku Współpracy Polsko-Słowackiej w Nowym Targu odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa poświęcona zagadnieniu siedmiu kultur pogranicza, zaprezentowano wystawy z cyklu „Artyści pogranicza”: „Żydzki w malarstwie Karola Kostura” oraz „Malarstwo Nikifora Krynickiego i rzeźba Edwarda Sutora”. Wspólnie z Gminą Łapsze Niżne zorganizowano warsztaty muzyczne pt. „Motywy różnych kultur pogranicza polsko-słowackiego w twórczości kompozytorskiej Jana Kantego Pawluśkiewicza” zakończone koncertem na dziedzińcu Zamku w Niedzicy w wykonaniu Orkiestry Kameralnej Akademii Beethovenowskiej w Krakowie pod kierunkiem Haliny Jarczyk oraz solistów: Elżbiety Towarnickiej – sopran, Andrzeja Bieguna – baryton i Jacka Wójcickiego – tenor. Ukazała się również książka „Nowy Targ. Obrazki z miasteczka dwóch kultur” autorstwa Anny Majorczyk.

Na tytułowych patronów projektu wybraliśmy dwóch wybitnych artystów pogranicza polsko-słowackiego – Ladislava Mednyánszkego (1852-1919), malarza związanego z kasztelam w Strażkach oraz Jana Kantego Pawluśkiewicza, nowotarzanina, współczesnego kompozytora i malarza. Chociaż wywodzą się oni z odległych epok i prezentują odmienne doświadczenia życiowe oraz kierunki artystyczne, to w ich twórczości odczytujemy podobne inspiracje bogactwem wielokulturowości pogranicza oraz przenikanie się wątków i motywów zaczerpniętych z różnych kultur. Dlatego wydarzeniem podsumowującym nasz projekt, spinającym kłamrą wcześniejsze przedsięwzięcia, pokazującym różnorodność i barwność kulturową pogranicza postanowiliśmy uczynić wspólną wystawę malarstwa tych dwóch artystów, a zarazem patronów całego projektu.

Prezentowane na wystawie prace malarskie Jana Kantego Pawluśkiewicza z cyklu „Vivat hieroglify” wykonane techniką żel-artu pochodzą ze zbiorów autora. W czerwcu 2006 roku wystawa tych prac została pokazana w budynku Parlamentu Europejskiego w Brukseli. Jak trafnie zauważa Iwona Purzycka, Dyrektor Muzeum – Zamku w Bielsku-Białej „w XXI wieku [egipskie hieroglify] odczytał na nowo Jan Kanty Pawluśkiewicz, nadając im swoją artystyczną interpretację. Bardzo stare znaki są inspiracją do nowoczesnej, artystycznej wizji. Niezwykle bogate w swej kolorystyce dzieła tworzy artysta żelowymi pisakami, odnajdując sobie tylko właściwy ślad. Jest w nich i tajemnica sprzed wieków, i egipska monumentalność.”

Antoni Nowak

Wystawa współfinansowana ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu INTERREG IIIA Polska-Republika Słowacka 2004-2006.

Fot. 1, 2 – Podczas koncertu na dziedzińcu Zamku w Niedzicy, 30.06.2007 r., fot. Kazimierz Gajewski

Organizator wystawy: Związek Euroregion „Tatry”

Reprodukcje prac Jana Kantego Pawluśkiewicza: Ryszard Bobek.

Opracowanie graficzne i przygotowanie do druku katalogu: Kazimierz Gajewski

Druk: Wydawnictwo „Prasa Beskidzka” sp. z o.o. w Bielsku-Białej

Z CYKLU ARTYŚCI POGRANICZA

OŚRODEK
WSPÓŁPRACY
POLSKO-
SŁOWACKIEJ
W NOWYM
TARGU
2007

JAN KANTY PAWLUŚKIEWICZ

Jan Kanty Pawлуśkiewicz - znakomity kompozytor muzyki teatralnej, filmowej i kabaretowej, twórca monumentalnych dzieł oratoryjno - kantatowych, pianista - twierdzi, że maluje od zawsze. Rysunkiem fascynował się już w średniej szkole muzycznej. Był on dla niego „wewnętrznym dialogiem, oczyszczał wyobraźnię”. To przez rysunek - wyznaje - wybrałem się na architekturę, ale najczęściej posługiwałem się nim, pisząc muzykę. Na wydziale Architektury Politechniki Krakowskiej zajmował się malarstwem, rysunkiem, grafiką i rzeźbą. Potem, gdy muzyka niemal całkowicie wypełniła świat jego wyobraźni, rysunek pozwalał mu „ogarniać formę kompozycji, znaleźć najbardziej dramatyczne czy liryczne fragmenty utworu, naszkicować sytuację - kojącą lub taką, która słuchacza wyrwała z letargu. Moje rysunki na partyturach powstawały jak zapisy kardiogramu, jak wykresy, które pomagały mi rozpisać ślady narracji, opowieści”. Po raz pierwszy swoje obrazy Jan Kanty Pawлуśkiewicz wystawił w Piwnicy pod Baranami w styczniu 1999 roku. Dziesięć miesięcy później w krakowskiej galerii Szalom pokazał cykl *21 trudnych obrazków na karnawał*. Od tego czasu powstały kolejne serie obrazów, rysunków i grafik: *Wędrowki po Morzu Czerwonym*, *Znów Wędrujemy*, *Krajobrazy*, *Ściany*, *Fakty i Ludzie*, *Podhale de Paris*, *Vive les Hieroglyphes*, *Ogród Jozafata*. Wizje Jana Kantego Pawлуśkiewicza, które najczęściej rodzą się podczas snów, zawierają szczególny ładunek emocjonalny, są wyjątkowo fantastyczne. Z plam o żywej, intensywnej kolorystyce, setek kropek i kresek, realnych i abstrakcyjnych układów form i przedmiotów artysta stworzył obrazy wyróżniające się magicznym dźwiękiem, wysublimowaną harmonią. Wykreował w nich poetycki, baśniowy świat pełen radości, wesołości i szczęśliwości. W tych uroczych, pogodnych malowidłach odkrywamy reminiscencje jego dziecięcego oczarowania malowniczym folklorem podhalańskim, echa młodzieńczych lektur, muzycznych fascynacji. Mnóstwo w nich dowcipnych komentarzy do życiowych przygód autora. Ich kolorową, żywą przestrzeń wypełniają uskrzydłone ludziki, wędrowcy, fruujące konie, ryby i ważki, zagadkowe smoki i ptaszyska, pełzające węże i żółwie, drzewa - kwiaty, zabawne samochody i rowery, dziwne stwory, obiekty i rzeczy. Cała ta menażeria tkwi w nieustającym zgiełku, ruchu, kłębi się, przemieszcza z miejsca na miejsce. Obrazy Pawлуśkiewicza to nie tylko opowieści o przeżyciach, oczarowaniach i doznaniach. Opowiadają o magicznych i całkiem realnych darach Ziemi i Nieba. Są także zbiorem myśli i refleksji o otaczającej nas rzeczywistości, przemijaniu, o barwach codzienności. Poruszają nasze dusze, wzbudzają pogodny, optymistyczny nastrój, sprawiają radość.

Jan Kanty Pawлуśkiewicz inspiracji szuka w powszednich wydarzeniach, wersetach Starego i Nowego Testamentu, ulubionej powieści *Buszujący w zbożu* Salingera, wierszach Baczyńskiego, Moczulskiego, staroegipskich hieroglifach, magicznej atmosferze Krakowa, kabaretu Piwnica pod Baranami i kawiarni aktorskiej Maska w podziemiach Starego Teatru. Swoje prace buduje akwarelami, tuszami, a przede wszystkim hinduskimi żelami rysunkowymi, będącymi technologiczną nowinką wśród malarskich materiałów. „Żel mnie fascynuje - wyznaje twórca. - Korzystam z fajerwerków żelu. On się błyszczy, przeskakuje, rozlewa; stwarza wrażenie trójwymiarowości. Żel-Art - to połączenie współczesnej ekstrawagancji z konwulsywną klasyką”.

W jednym z tekstów o artyście Tadeusz Nyczek, krytyk literacki i teatralny, napisał: „Pośród wielu dróg, drózek i ścieżek dzisiejszej sztuki Jan Kanty Pawлуśkiewicz drąży drogę własną, coraz bardziej interesującą. I co najbardziej interesujące - nieprzewidywalną w swoich możliwościach.” Mam nadzieję, że i Państwo zgodzą się z tym poglądem.

Jerzy Brukwicki

Z cyklu: Hieroglify, # 1, żel/papier, 63x42 cm

Z cyklu: Hieroglify, # 2, żel/papier, 63x42 cm

Z cyklu: Hieroglify, # 3, żel/papier, 63x42 cm

Z cyklu: Hieroglify, # 7, żel/papier, 63x42 cm

Z cyklu: Hieroglify, # 4, żel/papier, 63x42 cm

Z cyklu: Hieroglify, # 5, żel/papier, 63x42 cm